

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
фінансів та обліку

Андрій КІЗИМА

« 31 » * 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

Виктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » * 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового інституту
новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » * 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

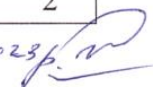
Освітньо-наукова програма:

«Міжнародний облік»

Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції, год.	Практичні заняття, год.	ІРС, год.	Тренінг, год.	Самостійна робота студентів, год.	Разом, год.	Залік	Екзамен (семестр)
Денна	1	1	30	15	5	4	96	150	-	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	138	150	-	2

Тернопіль – ЗУНУ
2023

31.08.2023р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 року).

Робочу програму склав завідувач кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу, д.е.н., професор Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри,
д.е.н., професор

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 071 «Облік і оподаткування», протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності
071 «Облік і оподаткування»,
д.е.н., професор

Руслан БРУХАНСЬКИЙ

Гарант ОП,
д.е.н., професор

Володимир МУРАВСЬКИЙ

**СТРУКТУРА
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

Опис дисципліни

Дисципліна – «Методологія наукових досліджень»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування» Ступінь вищої освіти – магістр Освітньо-наукова програма: «Міжнародний облік»	Статус дисципліни – обов’язкова дисципліна циклу загальної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів (денна форма навчання) – 4		Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 1 Заочна – 1
Кількість змістових модулів – 3		Лекції: Денна – 30 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 15 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин: 150		Самостійна робота: Денна – 100 год. в т.ч. тренінг – 4 год. Заочна – 138 год. Індивідуальна робота (КПІЗ) – 5 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

Метою вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» є формування у студентів системи знань з інтерпретації теоретичних основ науки, методологічних параметрів наукових досліджень, генерування й ідентифікації наукових ідей, категоріального апарату наукових досліджень, організаційного й інформаційного забезпечення наукових досліджень, специфіки методичного інструментарію та особливостей його застосування, презентації результатів наукових досліджень, ефективності науково-дослідної роботи, ідентифікації навчально-виховного процесу, спектру методів навчання, комунікації та методології викладання облікових дисциплін.

Перелік компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни спрямоване на формування таких загальних компетентностей як: вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Передумови для вивчення дисципліни

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування за спеціальністю.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення дисципліни передбачається одержання таких програмних результатів, як: вміння розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління; здійснювати публічні ділові і наукові комунікації задля вирішення комунікативних завдань державною та іноземними мовами; дотримуватися норм професійної та академічної етики, підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями; вміння проєктувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

**Зміст навчальної дисципліни
«Методологія наукових досліджень»**

***Змістовий модуль 1
Науково-теоретичні основи наукових досліджень***

Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи

Інтерпретація сутності науки. Диференціація глибини категорії «наука». Елементи наукового знання. Етапи отримання наукової продукції. Види наукової діяльності. Функції науки в сучасному суспільстві. Ретроспективи становлення і розвитку науки. Теоретико-концептуальні основи науки. Наукова теорія. Функції наукової теорії. Наукова ідея. Гіпотеза. Визначальні параметри наукового дослідження. Предмет наукового дослідження. Об'єкт наукового дослідження. Мета наукового дослідження. Форми наукових досліджень, їхня характеристика. Науковий результат. Суб'єкти наукової діяльності. Ознаки наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень.

Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень

Об'єкт і предмет наукового дослідження. Науково-дослідний процес. Класифікація об'єктів дослідження. Методи дослідження та їх класифікація. Методика дослідження. Методологія дослідження. Рівні пізнання методології наукових досліджень. Загально-філософські методи дослідження. Загально-наукові методи дослідження. Часткові методи дослідження. Стадії наукового дослідження. Узагальнення результатів дослідження. Апробація результатів дослідження. Реалізація результатів дослідження.

Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку

Програма наукового дослідження. Етапи наукового дослідження. Функції програми наукового дослідження. Основні види наукових робіт. Конспект. Анотація. Реферат. Курсова робота. Звіт про виробничу практику. Кваліфікаційна робота. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук). Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук. Автореферат дисертації. Повідомлення. Тези доповіді. Рецензія. Наукова стаття. Резюме-висновки. Звіт про науково-дослідну роботу. Монографія. Визначальні параметри успішного проведення наукового дослідження. Ефективність наукових досліджень.

***Змістовий модуль 2
Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення
наукового дослідження***

Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

Генерування та ідентифікація наукової ідеї. Технологія роботи з ідеями. Класифікація наукових ідей. Гіпотеза наукового дослідження. Формулювання гіпотези. Наукова проблема. Моніторинг стану обраної проблеми. Етапи вибору

проблеми бухгалтерського наукового дослідження. Вибір теми наукового дослідження. Види тематики наукового дослідження. Вимоги до обрання теми. Формування структурних елементів наукового дослідження. Актуальність наукового дослідження. Мета і завдання наукового дослідження. Об'єкт і предмет наукового дослідження. Новизна результатів наукового дослідження. Правила формулювання новизни. План наукової роботи. Порядок складання плану наукової роботи. Типова структура наукової роботи.

Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

Визначення дефініції «інформація». Класифікація інформації. Наукова інформація. Класифікація наукової інформації. Економічна інформація. Класифікація економічної інформації. Вимоги до бухгалтерської інформації. Економічність (раціональність) формування інформації. Точність інформації. Достовірність інформації. Однозначність інформації. Системність інформації. Комплексність інформації. Реальність інформації. Оптимальність інформації. Зіставність інформації. Доречність інформації. Доказовість інформації. Повнота інформації. Істотність інформації. Зрозумілість інформації. Контрольованість інформації. Джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях. Види первинних і вторинних джерел наукової інформації. Науковий документ. Джерела Інтернет-інформації. Методика пошуку джерел наукової інформації. Аналіз та інтерпретація наукової інформації. Види узагальнення отриманої наукової інформації та їх характеристика.

Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень

Акумулювання наукових фактів. Характерні параметри наукових фактів. Новизна наукового факту. Точність наукового факту. Відбір наукових фактів. Достовірність наукового факту. Абстракція як одна із форм мислення і метод наукового дослідження. Цитата як форма втілення наукових фактів. Основні методи наукових досліджень та їх характеристика. Емпіричні, теоретичні й метатеоретичні методи наукових досліджень. Спостереження. Експеримент. Тестування. Моделювання. Аналіз і синтез. Індукція. Дедукція. Узагальнення. Вибір та застосування найбільш використовуваних методів бухгалтерського наукового дослідження. Етапи первинного спостереження у бухгалтерських наукових дослідженнях. Графічні методи дослідження.

Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень

Загальний порядок оформлення наукової роботи. Науковий стиль викладу думки. Види наукового стилю. Лексика наукового стилю. Мова наукової праці. Вимоги до мови друкованих наукових робіт. Загальні вимоги до оформлення наукових праць. Розміщення тексту в науковій роботі. Порядок формування окремих елементів наукової роботи. Оформлення списку використаних джерел. Основні вимоги до бібліографічного опису списку джерел наукової роботи. Плагіат у наукових публікаціях: види, сервіси перевірки тексту на унікальність.

Змістовий модуль 3

Методологія викладання облікових дисциплін

Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін

Компоненти професіоналізму викладача закладу вищої освіти. Основний зміст діяльності викладача. Ефективність виконання педагогічних функцій. Елементи педагогічної діяльності. Педагогічні цілі викладання. Параметри професійної активності викладача. Реалізація функцій педагогічної діяльності. Професійні можливості викладача. Ефективне управління процесом навчання. Властивості особистості викладача, структура яких складає педагогічні можливості. Професійна діяльність викладача. Сутність і предмет методики викладання облікових дисциплін. Етика спілкування викладача.

Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу

Ідентифікація навчального процесу у вищій школі. Метод навчання. Загальна класифікація методів навчання. Дедуктивний та індуктивний шляхи мислення. Систематизація методів навчання за характером діяльності студентів. Лекція як базова організаційно-методична форма навчання. Види лекцій. Структура лекції. Сутність і особливості проведення практичних занять. Семінар. Дискусія. Тренінг. Колоквіум. Практикум. Мозковий штурм. Значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі. Види самостійної роботи студентів. Методика контролю у навчально-виховному процесі.

**Структура залікового кредиту дисципліни
«Методологія наукових досліджень»
(денна форма навчання)**

	Кількість, годин, в т.ч.				Конт- рольні заходи
	лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів	індивіду- альна робо- та студентів	
Змістовий модуль 1					
Науково-теоретичні основи наукових досліджень					
Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи	2	1	10	–	поточне опитування (тестування)
Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	2	1	10	–	індивідуальні та групові завдання
Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку	2	2	10	–	опитування, підсумкове тестування
Змістовий модуль 2					
Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення наукового дослідження					
Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	4	2	10	1	групове завдання, поточне опитування (тестування)
Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	4	2	10	1	підсумкове тестування, індивідуальна письмова мод. робота
Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень	6	2	10	1	наукові виступи з результатами досліджень
Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень	6	2	16	2	презентація дослідження, наукова дискусія, пошук плагіату
Змістовий модуль 3					
Методологія викладання облікових дисциплін					
Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін	2	2	10	–	наукові дебати, поточне опитування
Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу	2	1	10	–	презентація лекції, наукова комунікація, письмова робота
Тренінг	-	-	4		4 год.
РКР					2 год.
КПЗ					2 год.
Екзамен					2 год.
Разом	30	15	100	5	×

**Структура залікового кредиту дисципліни
«Методологія наукових досліджень»
(заочна форма навчання)**

	Кількість, годин, в т.ч.			
	лекції	практичні заняття	самостійна робота студентів	індивідуальна робота студентів
Змістовий модуль 1 Науково-теоретичні основи наукових досліджень				
Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи	1	0,25	14	–
Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень	1	0,25	14	–
Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку	1	0,5	14	–
Змістовий модуль 2 Організаційне, методичне та інформаційне забезпечення наукового дослідження				
Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	1	0,5	14	–
Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень	1	0,5	14	–
Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень	1	0,5	14	–
Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень	1,5	1	26	–
Змістовий модуль 3 Методологія викладання облікових дисциплін				
Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін	0,25	0,25	14	–
Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу	0,25	0,25	14	–
Разом	8	4	138	–

**Тематика практичних (семінарських) занять з дисципліни
«Методологія наукових досліджень»**

Практичне заняття 1

Тема 1. Наука й наукові дослідження: теоретичні основи

Тема 2. Методологічні засади наукових досліджень

(2 год)

Мета: з'ясувати сутність науки й наукових досліджень, диференціювати елементи наукового знання, усвідомити функції науки в сучасному суспільстві, засвоїти категоріальний апарат, з'ясувати мету, предмет і об'єкт наукового дослідження, оволодіти спектром методів наукового дослідження.

Питання для обговорення:

1. Інтерпретація сутності науки
2. Ретроспективи становлення та розвитку науки
3. Теоретико-концептуальні основи науки
4. Визначальні параметри наукового дослідження
5. Класифікація наукових досліджень
6. Об'єкт і предмет наукового дослідження
7. Методи дослідження та їх класифікація
8. Стадії наукового дослідження

Практичне заняття 2

Тема 3. Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку

(2 год)

Мета: інтерпретувати програму та з'ясувати етапи проведення наукового дослідження, диференціювати типові функції програми наукового дослідження, усвідомити визначальні риси основних видів наукових робіт, засвоїти спектр визначальних параметрів успішного проведення наукового дослідження.

Питання для обговорення:

1. Програма наукового дослідження
2. Етапи наукового дослідження
3. Основні види наукових робіт
4. Характеристика конкретних наукових праць
5. Параметри успішного проведення наукового дослідження
6. Ефективність наукових досліджень

Практичне заняття 3

Тема 4. Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень

(2 год)

Мета: з'ясувати технологію генерування наукової ідеї, усвідомити процес формулювання гіпотези наукового дослідження, окреслювати спектр наукової проблематики, проводити моніторинг стану обраної проблеми, формувати структуру наукового дослідження, обґрунтовувати актуальність наукового

дослідження, формулювати мету наукового дослідження, ідентифікувати об'єкт і предмет наукового дослідження, формулювати новизну результатів наукового дослідження, скласти план наукової роботи.

Питання для обговорення:

1. Генерування та ідентифікація наукової ідеї
2. Гіпотеза наукового дослідження
3. Моніторинг стану обраної проблеми
4. Вибір теми наукового дослідження
5. Актуальність, мета, об'єкт і предмет дослідження
6. Новизна результатів наукового дослідження
7. Формування структурних елементів наукового дослідження
8. Порядок складання плану наукової роботи

Практичне заняття 4

Тема 5. Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень
(2 год)

Мета: ідентифікувати дефініцію «інформація», з'ясувати методологію класифікації інформації, диференціювати джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях, усвідомити види первинних і вторинних джерел наукової інформації, освоїти методику пошуку джерел наукової інформації, аналізувати та інтерпретувати наукову інформацію.

Питання для обговорення:

1. Науково-теоретичні характеристики інформації
2. Джерела інформації в бухгалтерських наукових дослідженнях
3. Вимоги до бухгалтерської інформації, яку використовують у наукових дослідженнях
4. Види первинних і вторинних джерел наукової інформації
5. Методика пошуку джерел наукової інформації
6. Систематичний каталог як інформаційно-пошукова система
7. Аналіз, інтерпретація та узагальнення наукової інформації

Практичне заняття 5

Тема 6. Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень
(2 год)

Мета: з'ясувати порядок акумулювання наукових фактів, ідентифікувати характерні параметри наукових фактів, освоїти спектр методів проведення наукових досліджень, диференціювати критерії застосування конкретних методів бухгалтерського наукового дослідження, усвідомити етапи первинного спостереження у бухгалтерських наукових дослідженнях.

Питання для обговорення:

1. Порядок акумулювання наукових фактів та їх використання
2. Вимоги до наукових фактів
3. Характеристика типових методів наукових досліджень
4. Методи наукових досліджень за рівнями методологічного аналізу

5. Види наукових досліджень та їх характеристика
6. Сфера застосування методів наукових досліджень
7. Етапи процесу первинного спостереження у бухгалтерських наукових дослідженнях
8. Вибір та застосування найбільш використовуваних методів бухгалтерського наукового дослідження

Практичне заняття 6

Тема 7. Відображення й презентація результатів наукових досліджень (2 год)

Мета: усвідомити загальний порядок оформлення наукової роботи, ідентифікувати науковий стиль викладу думки, з'ясувати види наукового стилю та особливості їх застосування, засвоїти загальні вимоги до оформлення наукових праць, оволодіти навиками формування окремих елементів наукової роботи, оформлення списку використаних джерел.

Питання для обговорення:

1. Загальний порядок оформлення наукової роботи
2. Структура та характеристика різновидів наукового стилю
3. Вимоги до мови друкованих наукових робіт
4. Порядок формування окремих елементів наукової роботи
5. Вимоги до оформлення наукової роботи
6. Оформлення списку використаних джерел
7. Бібліографічний опис списку джерел наукової роботи
8. Плагіат у наукових публікаціях
9. Сервіси перевірки тексту на унікальність

Практичне заняття 7

Тема 8. Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін (2 год)

Мета: з'ясувати компоненти професіоналізму викладача закладу вищої освіти, усвідомити основний зміст діяльності викладача, ідентифікувати елементи педагогічної діяльності та педагогічні цілі викладання, засвоїти параметри професійної активності викладача, оволодіти методами управління процесом навчання, з'ясувати сутність і предмет методики викладання.

Питання для обговорення:

1. Компоненти професіоналізму викладача закладу вищої освіти
2. Параметри професійної активності викладача
3. Характеристика завдань педагогічної діяльності
4. Професійні можливості викладача закладу вищої освіти
5. Зміст і характеристика властивостей особистості викладача
6. Обґрунтування співвідношення методики й дидактики
7. Сутність і предмет методики викладання облікових дисциплін
8. Етика ділового спілкування викладача

Практичне заняття 8

Тема 9. Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу (1 год)

Мета: ідентифікувати параметри навчального процесу у закладах вищої освіти, з'ясувати загальну класифікацію методів навчання, систематизувати методи навчання за характером діяльності студентів, оволодіти методикою проведення лекцій і практичних занять, усвідомити значення самостійної роботи студентів, засвоїти методику контролю у навчально-виховному процесі.

Питання для обговорення:

1. Ідентифікація навчального процесу та спектру методів навчання
2. Лекція як базова організаційно-методична форма навчання
3. Сутність і особливості проведення практичних занять
4. Значення самостійної роботи студентів у навчальному процесі
5. Методика контролю у навчально-виховному процесі

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Методологія наукових досліджень»

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Методологія наукових досліджень» виконується кожним студентом самостійно.

Метою виконання комплексного практичного індивідуального завдання є оволодіння студентами практичними персональними навиками пошуку та окреслення наукових проблем, генерування та ідентифікації наукових ідей, критичного усвідомлення категоріального апарату наукових досліджень, здатності аналізувати й обґрунтовувати вибір конкретних методів дослідження, збирати й опрацьовувати інформацію з різних джерел, структурувати отримані результати, вербально та візуально оформляти дослідження, презентувати результати наукових дослідження.

Структура комплексного практичного індивідуального завдання:

1. Формування глосарію основних дефініцій, пов'язаних з обраною темою кваліфікаційного дослідження.
Критеріями оцінювання виступатимуть: кількість занотованих дефініцій; відповідність обраній темі; обсяг опрацьованої літератури.
2. Обґрунтування, структуризація і формування програми кваліфікаційного наукового дослідження.
Критеріями оцінювання виступатимуть: цілісність виконання; логічність і послідовність викладення матеріалу; повнота і глибина розкриття питань; креативність оформлення.
3. Підготовка тез доповіді для участі у науково-практичній конференції.
Критеріями оцінювання виступатимуть: самостійність виконання; логічність викладення матеріалу; наявність цитат провідних вчених; правильність бібліографічного опису; обґрунтованість висновків; наявність конкретних пропозицій; рівень презентації наукової роботи.

4. Підготовка наукової статті для опублікування у науковому журналі.

Критеріями оцінювання виступатимуть: актуальність теми дослідження; співвідношення предмету і об'єкта дослідження; аналіз стану обраної проблематики; адекватність обраних методів дослідження; дотримання структури викладення матеріалу; повнота і глибина розкриття теми; наявність аналітичної частини; наявність ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми); наявність цитат провідних вчених; кількість використаних джерел; правильність бібліографічного опису; використання облікової та статистичної інформації; відображення практичного досвіду; обґрунтованість висновків; наявність конкретних пропозицій і прогнозів; якість оформлення наукової роботи.

5. Формування розширеного списку рекомендованих джерел для виконання кваліфікаційного дослідження з обраної теми.

Критеріями оцінювання виступатиме дотримання правил складання бібліографічного опису згідно ДСТУ.

Самостійна робота студентів з дисципліни «Методологія наукових досліджень»

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Методологія наукових досліджень» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, надання якої традиційними методами організації навчального процесу неможлива. Велику частину інформації студенти повинні одержувати шляхом самостійної роботи над науковою, навчальною, навчально-методичною літературою, законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами. Самостійна робота є запорукою глибинного засвоєння студентами навчального матеріалу, здобуття додаткових знань.

Основним завданням самостійної роботи студентів є набуття навичок опрацювання спеціальної наукової літератури з метою оволодіння додатковими знаннями з конкретних питань. Самостійна робота студентів охоплює широкий спектр занять: вивчення підручників, навчальних посібників, монографій, науково-методичної літератури, реферування наукових статей, ознайомлення із законодавством країни, дослідження джерел додаткової літератури, вивчення форм бухгалтерської та статистичної звітності підприємств, підготовка до контрольних модульних робіт, написання рефератів, участь у ділових іграх, розв'язання поза аудиторних завдань, підготовка наукових доповідей, статей, написання кваліфікаційної роботи тощо.

У розрізі дев'яти тем дисципліни «Методологія наукових досліджень» планується самостійна робота студентів, яка включає додаткове вивчення питань, розглянутих на лекції, опрацювання відповідних законодавчих актів, написання рефератів за наведеною тематикою, проведення наукових дискусій по найбільш важливих питаннях.

Студент повинен систематично виконувати завдання самостійної роботи, основну увагу при цьому він повинен звернути на опрацювання проблемних і дискусійних моментів конкретної теми.

№ з/п	Тематика
1	Наука й наукові дослідження: теоретичні основи
2	Методологічні засади наукових досліджень
3	Наукові дослідження у галузі бухгалтерського обліку
4	Організаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень
5	Інформаційне забезпечення бухгалтерських наукових досліджень
6	Методика проведення бухгалтерських наукових досліджень
7	Відображення й презентація результатів наукових досліджень
8	Параметри професійної майстерності викладача облікових дисциплін
9	Методологія викладання облікових дисциплін з врахуванням специфіки форм навчального процесу

Відповідно до засад кредитно-модульної системи організації навчального процесу, самостійна робота студента є однією з основних форм організації навчання і являє собою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час. Вона має на меті забезпечення процесу осмислення студентами сутності проблем, що аналізуються під час викладання дисципліни, та пошук ними можливих шляхів їх розв'язання.

Завдання для самостійної роботи студентів:

1. Формування розширеного структурованого переліку методів наукових досліджень, які застосовуються в межах галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування», з детальною характеристикою і сферою застосування кожного з них.
2. Формування термінологічного апарату основних дефініцій, пов'язаних з методологією наукових досліджень і викладанням облікових дисциплін, структурованого у розрізі дев'яти тем.
3. Структурована поетапна характеристика підготовки наукової праці, диференційована в розрізі елементів;
4. Обґрунтування актуальності обраної теми випускного кваліфікаційного дослідження.
5. Формулювання мети власного кваліфікаційного дослідження.
6. Ідентифікація та структуризація основних завдань власного кваліфікаційного дослідження.
7. Ідентифікація предмету і об'єкту власного кваліфікаційного дослідження.
8. Диференціація методології власного кваліфікаційного дослідження.
9. Написання і презентація вступу до власної кваліфікаційної роботи.
10. Оформлення титульного аркуша майбутньої кваліфікаційної роботи;
11. Авторський підбір класичних варіантів характеристик джерела наукової роботи з дотриманням стандартів оформлення бібліографічного опису за актуальними ДСТУ;
12. Презентація авторського варіанту викладання окремої теми дисципліни «Методологія наукових досліджень».

Тренінг з дисципліни «Методологія наукових досліджень» (для студентів денної форми навчання)

Тренінг сфокусовано на формування у студентів комплексного мислення, вдалого використання теоретичних знань для вирішення практичних завдань, сприяння формуванню вмінь і навичок, необхідних у дослідницькій діяльності.

1. На основі запропонованого текстового матеріалу сформуувати анотацію.
2. Скласти програму наукового дослідження окресленої проблематики.
3. Сформуувати план кваліфікаційного дослідження за конкретною темою.
4. Обґрунтувати актуальність теми наукового дослідження.
5. Ідентифікувати предмет і об'єкт дослідження за обраною темою.
6. Сформулювати мету і завдання дослідження за вказаною темою.
7. Скласти перелік конкретних методів дослідження за обраною темою.
8. За наведеними даними сформуувати бібліографічний опис літератури.
9. Розробити анкету для отримання емпіричних даних.
10. Написати рецензію на запропонований науковий матеріал.
11. Ідентифікувати відмінності різних видів наукових робіт.
12. Тестове завдання: з наведених варіантів відповіді обрати одну правильну.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування і тестування;
- підсумкове тестування у розрізі змістових модулів;
- презентації результатів виконаних досліджень;
- оцінювання результатів ректорської контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- виступи та презентації на наукових заходах;
- аргументованість наукової дискусії;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Самостійне виконання навчальних і контрольних завдань. Надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів і екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин,

воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Критерії, форми поточного і підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Методологія наукових досліджень» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом, %
20%	20%	20%	40%	100
1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 5 тем по 5 балів – мах 25 балів. 2. Письмова робота – мах 75 балів.	1. Усне опитування (тестування) на заняттях: 4 теми по 5 балів – мах 20 балів. 2. Письмова робота – мах 80 балів.	1. Підготовка КППЗ – мах 40 балів. 2. Захист КППЗ – мах 40 балів. 3. Участь у тренінгах – мах 20 балів.	1. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – мах 20 балів. 2. Теоретичне питання (1) – мах 20 балів. 3. Практичні завдання (2) – мах 60 балів.	

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1 – 9
2.	Проекційний екран	1 – 9
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Firefox)	1 – 9
4.	Персональні комп'ютери	1 – 9
5.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1 – 9
6.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; PowerPoint і т.і.)	1 – 9
7.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1 – 9

8.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1 – 9
9.	Google Forms, Google Sheets	1 – 9
10.	Unicheck (аналоги)	7

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Антиплагіат: Безкоштовна перевірка на плагіат у Unicheck. URL: <https://unicheck.com/uk-ua/free-plagiarism-checker-online>
2. Антиплагіат: Порядок здійснення заходів з перевірки на ознаки плагіату академічних текстів ЗУНУ (сервіс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка ЗУНУ) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/servisy/antyplahiat>
3. Бабайлов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. 150 с.
4. Берко А. Ю., Верес О. М., Пасічник В. В. Системи баз даних та знань. Книга 1. Організація баз даних та знань: підручник. Львів : «Магнолія-2006», 2020. 440 с.
5. Бібліометрика української науки: аналітика. URL: http://nbuviap.gov.ua/bpnu/index.php?page_sites=formy
6. Бізюк А. В., Вовк О. В., Ткаченко В. П. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНУРЕ, 2019. 180 с.
7. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. (для студ. спец. 071 Облік і оподаткування). Тернопіль : Осадца Ю.В., 2022. 208 с.
8. Бруханський Р. Ф. Методичні вказівки з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 75 с.
9. Бруханський Р. Ф. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів денної форми навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 20 с.
10. Визначення індексів УДК (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка ЗУНУ) URL: <http://library.wunu.edu.ua/images/stories/BBKUDK/UDK.pdf>
11. Висоцька В. А., Оборська О. В. Python: алгоритмізація та програмування: навчальний посібник. Львів : Новий Світ – 2000, 2021. 514 с.
12. Головенкін, В. П. Педагогіка вищої школи : підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
13. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
14. ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять (чинний від 01.07.2016). Вид. офіц. Київ, 2016. 42 с.
15. ДСТУ 3582-2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (чинний від 01.01.2014). Вид. офіц. Київ, 2013. 19 с.
16. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (чинний від 01.04.2008). Вид. офіц. Київ, 2006. 56 с.
17. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання (чинний від 01.07.2016). Вид. офіц. Київ, 2016. 27 с.
18. ДСТУ 7152:2020 (ISO 8:2019, NEQ; ISO 18:1981, NEQ; ISO 215:1986, NEQ) «Інформація та документація. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках» (чинний від 01.03.2021). Вид. офіц. Київ, 2020. 17 с.

19. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання (чинний від 01.07.2017). Вид. офіц. Київ, 2017. 31 с.
20. Євтушенко М. Ю., Хижняк М. І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2019. 351 с.
21. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ (зі змінами і доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
22. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (зі змінами і доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
23. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ (зі змінами і доповн.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
24. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 р. № 848-VIII (зі змінами і доповн.) URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
25. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02. 1995 р. № 51/95-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр#Text>
26. Зразки бібліографічних описів (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка ЗУНУ) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/zrazky-bibliohrafichnykh-opysiv>
27. Індеси цитованості (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка ЗУНУ) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/indeksy-tsytovanosti>
28. Класифікатор Journal of Economic Literature (JEL) (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/images/stories/BBKUDK/JEL%20classification%20ukr.pdf>
29. Комар Ю. М., Попов О. І., Комар В. Ю. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 182 с.
30. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень : навч. посібник / 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Алерта, 2019. 492 с.
31. Ладанюк А.П., Власенко Л.О., Кишенько В.Д. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Видавництво Ліра-К, 2018. 352 с.
32. Малихін О.В., Павленко І.Г., Лаврентьєва О.О., Матукова Г.І. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2020. 262 с.
33. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
34. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / Л. Г. Липич, С. М. Бортнік, І. Г. Волинець та ін.; за ред. Л. Г. Липич. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с.
35. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
36. Надикто В. Т. Основи наукових досліджень : підручник. Стереотипне вид. Херсон : Олді-Плюс, 2019. 268 с.
37. Науково-дослідницька діяльність студентів : навч. посіб. / С. Н. Грипич, Л. М. Буравкова ; за заг. ред. С. Н. Грипич. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 288 с.
38. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації : навчальний посібник / Берко Ю. А. та ін. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 282 с.
39. Основи наукових досліджень : підручник / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. 132 с.
40. Основи наукових досліджень та науково-технічної творчості : навч. посіб. / В.О. Онищенко, С.М. Срібнюк, Б.О. Коробко, О.В. Матяш. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 280 с.
41. Посилкіна О. В., Літвінова О. В., Братішко Ю. С. Методологія наукових досліджень та інноваційний розвиток : навч. посіб. Х.: НФаУ, 2020. 220 с.

42. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
43. Соболев Х. С., Петровська Н. І., Гуняк О. М. Методологія і принципи наукових досліджень : навч. посіб. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 92 с.
44. Строкань О. В., Мірошніченко М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності: конспект лекцій. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2021. 152 с.
45. Теорія і методологія наукових досліджень : навч. посіб. для студентів (магістрів) усіх форм навчання / Ю. Д. Костін, Т. В. Полозова, І. А. Шейко, Д. Ю. Костін. Харків : ХНУРЕ, 2021. 152 с.
46. Товт В. А. Основи наукових досліджень та методика підготовки дипломних робіт: Навч. посіб. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2019. 139 с.
47. Філософія науки : підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.
48. Ярошук Л. Основи наукових досліджень : навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken-Riga : LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. 162 с.
49. Aimee Grant. Doing Your Research Project with Documents. Policy Press. 2020. 220 p.
50. Antonio Bedito, Silva Oliveira. The Beginner's Path To Accounting Research Methodology: Research Techniques for Accounting and Management. Independently published. 2020. 326 p.
51. Bairagi V., Munot M. Research Methodology: A Practical and Scientific Approach, 1st edn. CRC Press, New York (2019). 304 p.
52. Barbara Bassot. Doing Qualitative Desk-Based Research. A Practical Guide to Writing an Excellent Dissertation. Policy Press. 2022. 216 p.
53. Charles F. Vanover, Paul A. Mihas, Johnny Saldana. Analyzing and Interpreting Qualitative Research: After the Interview. 1st Edition. SAGE Publications, Inc. 2021. 504 p.
54. Coe R., Waring M., Hedges L., Ashley L. Research Methods and Methodologies in Education. 3th Edition. SAGE Publications Ltd. 2021. 464 p.
55. David Jamieson Bolder. Modelling Economic Capital: Practical Credit-Risk Methodologies, Applications, and Implementation Details (Contributions to Finance and Accounting). Springer. 1st Edition. 2022. 854 p.
56. Dörfler V., Stierand M. Handbook of Research Methods on Creativity. Edward Elgar Publishing, Inc. 2020. 400 p.
57. Helen Kara. Creative Research Methods: A Practical Guide. 2nd Edition. Policy Press. 2020. 320 p.
58. Henry M. Cowles. The Scientific Method: An Evolution of Thinking from Darwin to Dewey. Harvard University Press. 2020. 352 p.
59. Ilaria Boncori. Researching and Writing Differently. Policy Press. 2022. 200 p.
60. J. Scott Armstrong, Kesten C. Green. The Scientific Method. A Guide to Finding Useful Knowledge. Cambridge University Press. 2022. 200 p.
61. John W. Creswell. A Concise Introduction to Mixed Methods Research. Second edition. SAGE Publications, Inc. 2021. 168 p.
62. Johnny Saldana. The Coding Manual for Qualitative Researchers. Fourth Edition. SAGE Publications, Inc. 2021. 440 p.
63. Kaz Stuart and Lucy Maynardio The Practitioner Guide to Participatory Research with Groups and Communities. Policy Press. 2022. 184 p.
64. O'Leary Z. The Essential Guide to Doing Your Research Project. 4th Edition. SAGE Publications Ltd. 2021. 447 p.
65. Paulus T., Lester J. Doing Qualitative Research in a Digital World. SAGE Publications, Inc. 2021. 376 p.

66. Rebecca Whiting, Katrina Pritchard. Collecting Qualitative Data Using Digital Methods (Mastering Business Research Methods). 1st Edition. SAGE Publications Ltd. 2021. 128 p.
67. Shailoo Bedi, Jenaya Webb. Visual Research Methods: An Introduction for Library and Information Studies. Facet Publishing, UK. 2020. 248 p.
68. Stefan Timmermans, Iddo Tavory. Data Analysis in Qualitative Research: Theorizing with Abductive Analysis. First Edition. University of Chicago Press. 2022. 208 p.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Глобальні пошукові системи: Google – домінуюча позиція в світі (70-75 % запитів в мережі Інтернет) – <http://www.google.com>; Bing (друга за популярністю у світі пошукова система) – <https://www.bing.com>; Yahoo (пошуковик-довгожитель, третій за використанням у світі) – <http://www.yahoo.com>; DuckDuckGo (набув популярність за рахунок забезпечення конфіденційності) – <https://duckduckgo.com>.
2. Спеціалізовані пошукові системи: GlobalFileSearch – пошук файлів; Tineye – пошук зображень; PDF Search System (PDFSS) – пошук інформації в форматі PDF; LightStorage – пошук медіа-файлів.
3. Пошук наукової інформації: Google Scholar – <https://scholar.google.com> – ефективна система пошуку наукових праць і науковців у розрізі спеціальностей, тематичних напрямів тощо; ScienceDirect – глобальна онлайн-колекція опублікованих наукових досліджень; BASE: Bielefeld Academic Search Engine – спеціалізується на пошуку наукових праць відкритого доступу; OAIster – зведений каталог метаданих на основі відкритого доступу до цифрових ресурсів; Scirus – пошукова система наукової інформації на спеціалізованих веб-сайтах; SCImago Journal & Country Rank – аналітичний моніторинг наукових показників у розрізі журналів і країн; ScientificCommons.org – платформа з вільним доступом до наукових робіт у відкритих репозитаріях; WorldWideScience.org – глобальна пошукова система наукової інформації в межах національних і міжнародних наукових баз даних.
4. Репозитарії (ресурси у мережі, які зберігають публікації у вигляді файлів, доступних для ознайомлення і поширення): Research Papers in Economics; Kyoto University Research Information Repository; DSpace at West Ukrainian National University (репозитарій Західноукраїнського національного університету) та ін.
5. Спеціальні бази даних: Спеціалізована база даних Державно податковій служби України (<https://tax.gov.ua>); база даних обов'язкової до оприлюднення інформації фондового ринку України Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України (<http://www.smida.gov.ua/>); інформаційна база даних Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку (<https://www.nssmc.gov.ua>) та ін.
6. Сайти-довідники, енциклопедії, інформація про компанії, організації: Вікіпедія (<http://wikipedia.org>); Довідник.інфо (<https://dovidnyk.info>); Офіційна Україна сьогодні (<http://dovidka.com.ua/user/>) та ін.
7. Безкоштовні та платні ресурси з нормативно-правовою інформацією: Верховної Ради України (<http://zakon.rada.gov.ua>); ЛІГА.Закон (<http://www.ligazakon.ua/>);
8. Офіційні сайти органів влади, політичних і громадських організацій: Верховна Рада України (<http://portal.rada.gov.ua/>); Кабінет Міністрів (<http://www.kmu.gov.ua/>); Президент України (<http://www.president.gov.ua/>) та ін.
9. Форуми, чати, блоги тощо: Українська правда (<http://forum.pravda.com.ua>); ЛІГАБізнесІнформ (<http://forum.liga.net/>) та ін.
10. Сайти інформаційних агентств, повністю або частково відкриті для користувачів: УНІАН (<http://www.unian.net/>); РБК-Україна (<http://www.rbc.ua/>) та ін.